

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Lausuntopyyntö 17.6.2015; TEM/126/00.04.01/2015

Lausunto yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen kansallista voimaansaattamista koskevasta työryhmämietinnöstä

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen (Agreement on a Unified Patent Court, jäljempänä *UPC-sopimus*) kansallista voimaansaattamista koskevasta työryhmämietinnöstä. Työryhmän tehtävänä oli valmistella UPC-sopimuksen voimaansaattamiseksi tarvittavat säännökset sekä muut tarvittavat säännökset. Työryhmän tehtävänä ei kuitenkaan ollut ottaa kantaa siihen, tulisiko UPC-sopimus ratifioida vai ei. Suomen Yrittäjät oli edustettuna työryhmässä. Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa ja esitämme lausuntonamme seuraavaa.

Yleisesti eurooppalaisesta patenttijärjestelmäudistuksesta

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että suomalaisilla yrityksillä on käytettävissään tarkoituksenmukaisia ja kohtuuhintaisia vaihtoehtoja keksintöjensä suojaamiseen. Suojaaminen on tärkeää kaikenkokoisille yrityksille, mutta erityisesti niille, jotka tähtäävät kansainväliseen toimintaan ja jotka toimivat jo kansainvälisillä markkinoilla.

Eurooppalainen patenttijärjestelmäudistus koostuu niin sanotusta yhtenäispatentista, eli eurooppapatentista, jolle on rekisteröity yhtenäinen vaikutus (vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti) sekä yhdistetystä patenttituomioistuimesta. Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti olisi uusi vaihtoehto perinteisen eurooppapatentin ja kansallisten patenttien rinnalla.

Uudistuksen mukaisen yhtenäisen patenttisuojan tavoitteena on edistää tieteellistä ja teknologista kehitystä sekä sisämarkkinoiden toimintaa helpottamalla patenttijärjestelmän käyttöä ja tekemällä siitä kustannuksiltaan edullisemmän ja oikeudellisesti varmemman. Nämä tavoitteet ovat kannatettavia. Uudistuksen myötä patentinhaltija voi suojata keksintönsä vaikutukseltaan yhtenäisellä eurooppapatentilla kaikkien järjestelmässä mukana olevien maiden alueella yhdellä rekisteröinnillä. Kaikki patenttia koskevat toimet (kuten esimerkiksi rajoittaminen, siirtäminen, kumoaminen ja mitätöiminen) tapahtuvat kaikissa järjestelmässä mukana olevissa

maissa yhtenäisesti. Patenttiuudistus on myös omiaan selkeyttämään nykyistä hajanaista eurooppalaista patenttijärjestelmää.

Patenttijärjestelmäuudistuksen voimaantulo edellyttää vähintään 13 sopimusjäsenvaltion ratifioivan UPC-sopimuksen (mukaan lukien Saksa, Ranska ja Iso-Britannia). Uusi patenttijärjestelmä tulee voimaan vain sopimuksen ratifioineiden valtioiden alueella, mutta järjestelmä on avoin, eli sitä voivat käyttää myös ulkopuolisiin maihin sijoittautuneet yritykset.

UPC-sopimus tulee voimaan Suomen ratifointipäätöksestä riippumatta. Jos Suomi ratifioi sopimuksen, patenttijärjestelmä tulee voimaan myös Suomessa, eli kaikki vaikutukseltaan yhtenäiset eurooppapatentit olisivat automaattisesti voimassa myös Suomessa, ja niitä koskevat riidat ratkais-taisiin yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Vaikka Suomi ei ratifioisi sopimusta, suomalaiset yritykset voisivat silti käyttää vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja, mutta tällainen eurooppapatentti ei antaisi suojaa Suomessa ilman kansallista voimaansaattamista, vaikka sille olisi rekisteröity yhtenäinen vaikutus. Myönnetty eurooppapatentti pitäisi täl-löin saattaa Suomessa erikseen voimaan.

Uudistuksen vaikutuksia on vaikea ennakoida

Työryhmämietinnössä yritysvaikutusten arviointi perustuu paljolti elinkeinoelämän sekä Työ- ja elinkeinoministeriön keväällä 2014 yhteishankkeena julkaisemaan selvitykseen eurooppalaisen patenttijärjestelmän uudistuksesta. Selvitys perustuu pääasiassa patenttiaktiivisille yrityksille suunnattuun kyselyyn sekä asiantuntijahaastatteluihin. Selvityksen perusteella suomalaiset patenttiaktiiviset yritykset suhtautuivat varovaisen myönteisesti siihen, että Suomi ratifioisi UPC-sopimuksen. Patenttijärjestelmän uudistuksella on positiivisia vaikutuksia, mutta siihen liittyy myös uhkia, joiden realisoitumisesta ei voida olla varmoja.

Uuden patenttijärjestelmän vaikutuksia on ollut vaikea arvioida, koska järjestelmää ei ole vielä olemassa. Patenttijärjestelmän käytännön vaikutuksia suomalaisiin yrityksiin ja niiden toimintaedellytyksiin ei siten vielä tiedetä. Vielä ei myöskään tiedetä sitä, kuinka suosittu vaikutukseltaan yhtenäisestä eurooppapatentista tulee. Sen suosioon vaikuttaa paitsi patenttisuojan hinta, myös suojan laajuus ja ennen kaikkea hinnan ja suoja-alan tarkoituksenmukaisuus patentinhaltijalle. Suojan laajuus puolestaan riippuu siitä, kuinka moni sopimusjäsenvaltio lopulta ratifioi yhtenäisestä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen.

Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti

Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti on uusi suojausmuoto keksinnöille. Voidaan arvioida, että yritykset keskimäärin hyötyisivät alueellisesti laajemmasta suojasta, koska tämä voi esimerkiksi laajentaa esimerkiksi lisensointimahdollisuuksia tai rahoitusmahdollisuuksia. Kääntäen voidaan todeta, ettei alueellisesti laajemmasta suojasta ainakaan olisi hait-

taa patentinhaltijalle. Erityisesti siinä tilanteessa, jossa yritys ei ole varma siitä, mitkä markkina-alueet ovat patentin kannalta relevantteja, maantieteellisesti laajasta suojasta on hyötyä. Toisaalta, erityisesti pieneen tai keski-suuren yrityksen relevantti markkina-alue on usein pieni, jolloin laajempi (ja kalliimpi) suoja ei välttämättä ole tarpeen. Suoja-alan tarve riippuu lopulta yrityksen toimialasta ja suojausstrategiasta.

Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti on myös hallinnollisesti kevyempi kuin perinteinen eurooppapatentti, koska sitä ei tarvitse saattaa erikseen voimaan eri valtioissa. Tämä on omiaan vähentämään patentointikustannuksia, kun kansallisesta voimaansaattamisesta aiheutuvia kustannuksia ei synny. Samoin paikalliset asiamieskustannukset olisivat oletettavasti perinteistä eurooppapatenttia pienemmät, kun vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin hallinnointi on keskitetty Euroopan patenttivirastoon. Merkittäviä kustannussäästöjä aiheutuu myös käänöskustannusten vähentymisestä.

Toisaalta yhtenäisen eurooppapatentin vuosimaksut vaikuttavat suoraan yritysten halukkuuteen käyttää sitä. Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin vuosimaksut muodostunevat vastaamaan noin neljän suosituimman perinteisten eurooppapatenttien voimaansaattamiseen yhteenlaskettuja vuosimaksuja. Esitettyjen vuosimaksujen progressio on kuitenkin voimakas, mikä johtanee siihen, ettei vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja pidetä pitkään voimassa, ellei kyseessä ole erityisen tärkeä patentti. Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin maksurakenne vaikuttaa myös yritysten suojausstrategian valintaan, ja on mahdollista arvioida, kuinka hyödylliseksi suojamuodoksi se koetaan.

Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin osalta on lisäksi huomattava, että se joko on voimassa kaikissa sopimusjäsenvaltioissa tai ei missään niistä. Patentin tuottamaa alueellista suojaa - ja vastaavasti patentin voimassaolosta aiheutuvia kuluja - ei siten voi pienentää patentin voimassaolon aikana jättämällä jonkun sopimusjäsenvaltion pois suoja-alasta. Tämä toisaalta vähentänee vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin käyttökelpoisuutta joillekin patentoijille.

Yhdistetty patenttituomioistuin

UPC-sopimuksen voimaantulon jälkeen yhdistetyllä patenttituomioistuimella on yksinomainen toimivalta ratkaista vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia koskevat riidat ja siirtymäajan jälkeen myös perinteisiä eurooppapatentteja koskevat riidat. Patenttia koskevat rikosasiat kuuluvat kuitenkin jatkossakin aina kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan. Yhdistetty patenttituomioistuin ratkaisee perinteisiä ja vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevat riita-asiat patentin koko voimassaoloaluetta koskevin vaikutuksin.

Yhdistetyn patenttituomioistuimen on tarkoitus toimia yhtenä yhteisenä patenttituomioistuimena, joka omalta osaltaan vähentäisi kustannuksia ja

lisäisi oikeusvarmuutta ja ennakoitavuutta. Yhdistetyn patenttituomioistuimen toiminnan tavoitteet ovat kannatettavia. On tietysti selvää, että yhdistetyn patenttituomioistuimen aloittaessa toimintansa oikeuskäytäntöä ei ole vielä syntynyt, minkä vuoksi toiminnan alkuvaiheessa ei voida puhua ennustettavasta järjestelmästä. Pidämmekin erittäin tarpeellisena, että patentinhaltijoilla on seitsemän vuoden mittaisena siirtymäkautena mahdollisuus sulkea perinteisen eurooppapatenttinsa yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivallan ulkopuolelle (*opt-out*). Siirtymäaikajärjestelyt turvaavatkin mielestämme patentinhaltijoiden oikeudet yhdistetyn patenttituomioistuimen toiminnan alkuvuosina.

Yhdistetyn patenttituomioistuimen on tarkoitus vähentää patenttiriitojen kokonaiskustannuksia, kun päällekkäisten tuomioistuinprosessien mahdollisuus eri maissa poistuu. Tämä tietysti säästää kustannuksia. On kuitenkin pidettävä mielessä, että vain pieni osa patenteista joutuu oikeudenkäynnin kohteeksi ylipäänsä, ja tällä hetkellä vielä pienempi osa niistä joutuu useamman kuin yhden oikeudenkäynnin kohteeksi.

Forumista riippumatta patenttioikeudenkäynti on aina kallista. Eurooppapatentteja koskevia riitoja ei ole käytännössä mahdollista käydä ilman asianajajaa ja/tai eurooppapatenttiasiamiestä, minkä vuoksi suurin osa oikeudenkäyntikuluista aiheutuu asiamiesten palkkioista ja teknisistä tutkimuksista aiheutuvista kuluista. UPC-sopimuksen mukaan yhdistetyn patenttituomioistuimen tulee kuitenkin olla omarahoitteinen, mikä johtaa siihen, että tuomioistuimen toiminnan kulut tullaan rahoittamaan asianosaisilta perittävillä tuomioistuinmaksuilla.

Yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomioistuinmaksuista ei ole tehty vielä päätöstä. Tuomioistuinmaksut tulevat kuitenkin olemaan suomalaisesta näkökulmasta todennäköisesti hyvin korkeita. Tämä aiheuttaa ongelmia erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka joutuvat jo nyt harkitsemaan erittäin huolellisesti, onko oikeudenkäyntiin ylipäänsä varaa. Pienelle yritykselle oikeudenkäynti voi tarkoittaa huonossa tapauksessa liiketoiminnan loppua, sillä yhdistetyssä patenttituomioistuimessa voi kustannusten lisäksi hävitä tai voittaa paljon kerralla. Vaikka patenttioikeudenkäynnin kalleus johtuukin paljolti muista syistä kuin tuomioistuinmaksuista, on tuomioistuinmaksujen erityisesti pienille yrityksille aiheuttamat ongelmat tunnustettava. Lisäksi on syytä pitää mielessä, että yhdistetyn patenttituomioistuimen on arvioitu kasvattavan yksittäisen prosessin kuluja nykytasoon verrattuna.

Yhdistetyn patenttituomioistuimen perustaminen tarkoittaa osittaista toimivallan siirtoa markkinaoikeudelta, joka ratkaisee tällä hetkellä Suomessa voimaansaattettuja perinteisiä eurooppapatentteja koskevat riidat. Yritysten kannalta tämä tarkoittaa sitä, että käyttäessään joko vaikutukseltaan yhtenäisiä tai perinteisiä eurooppapatentteja niiden on varauduttava oikeudenkäyntiin kansainvälisessä tuomioistuimessa. Erityisesti pienille yrityksille tämä voi muodostaa ongelmia, joskin on huomattava, että kansainvälisillä markkinoilla toimivan yrityksen on varauduttava ulkomaiseen oikeudenkäyntiin jo nyt. Tältä osin yhdistetty patenttituomioistuin ei

juuri muuta nykytilaa, etenkin kun ulkomailla patentoivan yrityksen on jo nyt nostettava kanne ulkomaisessa tuomioistuimessa, jos patenttia loukataan ulkomailla.

Jos puolestaan kysymyksessä on suomalainen kotimarkkinoilla toimiva yritys, on olemassa mahdollisuus, että suomalainen yritys joutuisi vastaajaksi yllättäen yhdistettyyn patenttituomioistuimeen. Jos Suomi ratifioi UPC-sopimuksen, Suomen on tarkoitus esittää paikallisjaoston perustamista Helsinkiin. Oikeudenkäyntikielinä tässä paikallisjaostossa olisivat suomi, ruotsi ja englanti. Jos paikallisjaosto perustetaan ja esimerkiksi suomalaisen yrityksen väitetty patentinloukkaus olisi tapahtunut vain Suomen alueella, kanne tällaista suomalaista yritystä vastaan olisi nostettava Suomessa sijaitsevassa yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaostossa. Näin ollen on vain pieni riski siitä, että suomalainen kotimarkkinayritys joutuisi yllättäen vastaajaksi ulkomailla sijaitsevaan tuomioistuimeen, eikä tällaisen kotimarkkinayrityksen oikeusasema muuttuisi merkittävästi oikeuspaikan osalta nykytilaan verrattuna.

UPC-sopimus tulee voimaan ja yhdistetty patenttituomioistuin aloittanee toimintansa Suomen ratifiointipäätöksestä huolimatta. Patentinhaltijoiden oikeudet on turvattu varsin hyvin siirtymäaikajärjestelyin, eikä yhdistetystä patenttituomioistuimesta aiheutune siten kansainvälisesti patenttoiville yrityksille erityistä haittaa, mahdollista kustannusten kasvua lukuun ottamatta. Kotimarkkinoilla toimivien yritysten näkökulmasta yhdistetty patenttituomioistuin voi aiheuttaa yllättäviä elementtejä. Tähän kysymykseen liittyvät läheisesti myös mahdollisen ”patenttitulvan” mukanaan tuomat mahdolliset uhat.

Mahdollinen ”patenttitulva” ja sen vaikutukset suomalaisiin yrityksiin

Tällä hetkellä perinteisistä eurooppapatenteista vain noin 8 % saatetaan voimaan Suomessa. Arviot siitä, kuinka monelle eurooppapatentille rekisteröitäisiin jatkossa yhtenäinen vaikutus, vaihtelevat erittäin paljon. On kuitenkin esitetty, että erityisesti EU:n ulkopuolisten yritysten patentointiaktiivisuus nousisi merkittävästi. Tätä voidaan pitää todennäköisenä, sillä suurille EU:n ulkopuolisille teknologiayrityksille vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti näyttäytynee houkuttelevana vaihtoehtona. Voidaankin pitää melko varmana, että Suomessa voimassa olevien patenttien määrä kasvaisi merkittävästi tämänhetkisestä, mikä puolestaan rajoittaisi yritysten toimintavapautta Suomessa. Toimintavapauden rajoittuminen saattaisi johtaa suomalaisten yritysten kilpailukyvyn pienentymiseen.

Erityisesti toimintavapauden näkökulmasta on muistettava, että patenttijärjestelmä uudistuksella on vaikutuksia paitsi patenttoiviin yrityksiin, myös sellaisiin yrityksiin, jotka eivät patentoi. Järjestelmän ensisijaiset vaikutukset kohdistuvat toki patenttiaktiivisiin yrityksiin ja sellaisiin yrityksiin, jotka toimivat kansainvälisesti, mutta uudistuksella on vaikutuksia myös kotimarkkinoilla toimiviin yrityksiin. Erityisesti teollisuudessa toimivat yritykset, joilla ei ole omaa tuotekehitystoimintaa ja jotka toimivat

vain kotimarkkinoilla, saattavat kohdata yllätyksellisiä negatiivisia vaikutuksia.

”Patenttitulvan” ja toimintavapauden kaventumisen uhkana on, että vain Suomessa toimintaa harjoittava yritys saattaa tietämättään loukata voimassaolevaa patenttia. Tällöin suomalainen yritys voisi joutua yllättäen käyttölupaneuvotteluihin ja äärimmillään haastetuksi yhdistettyyn patenttituomioistuimeen. Tiedostamattomat loukkaukset saattaisivat johtaa myös erilaisiin epäasiallisen painostamisen tilanteisiin.

Esimerkkinä voidaan ajatella tilannetta, jossa iso ylikansallinen patentinhaltija, jonka patenttia suomalainen kotimarkkinayritys loukkaa tietämättään, kohdistaa voimakkaan painostuksen suomalaista yritystä kohtaan, vaikei Suomi olisi patentinhaltijalle relevantti markkina-alue. Toisaalta voidaan ajatella, että vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti ja yhdistetty patenttituomioistuin tarjoavat mahdollisuuksia ”patenttipeikkojen” toiminnalle, myös suurempia yrityksiä vastaan. Yhtä kaikki, edellä kuvatut negatiiviset vaikutukset olisivat haitallisimpia juuri pieniä ja keskisuuria yrityksiä kohtaan, joilla ei ole suuria resursseja toisaalta seurata muiden voimassaolevia patentteja ja toisaalta puolustaa omaa asemaansa.

”Patenttitulva” johtaisi kaikenkokoisten yritysten kohdalla siihen, että kilpailijoiden patenttien seurannan olisi oltava kattavampaa, mikä lisää työtä ja kustannuksia. Kansainvälisesti toimivat yritykset joutuvat huomiomaan tämän vaikutuksen Suomen ratifiointiratkaisusta riippumatta. Kotimarkkinayritysten osalta kyse olisi huomattavammasta muutoksesta. Eriytyisesti pienten ja keskisuurten yritysten kohdalla resursseja kattavampaan seurantaan ei välttämättä edes ole. On kuitenkin mahdotonta arvioida, millä todennäköisyydellä edellä kuvattujen kaltaiset negatiiviset vaikutukset realisoituisivat. Koska Suomi on pieni markkina-alue, edellä kuvattun esimerkin mukaisen ison ylikansallisen yrityksen ei ole ehkä kannattavaa kohdistaa toimia vain Suomen markkinoilla toimiviin yrityksiin.

”Patenttitulvaan” liittyvien negatiivisten vaikutusten osalta on lisäksi muistettava, että vaikutukseltaan yhtenäiset eurooppapatentit koskevat vain uusia keksintöjä. Ratifiointi ei siten tarkoita, että Suomessa voimassa olevien patenttien määrä lisääntyisi - ja vastaavasti toimintavapaus pienentyisi - räjähdysmäisesti, vaan kasvu tapahtuisi pikku hiljaa sitä mukaan kuin vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja ryhdytään sopimuksen voimaantulon jälkeen rekisteröimään. ”Patenttitulvan” negatiiviset vaikutukset kohdistuisivat siten ensinnäkin vain sellaisiin yrityksiin, joka nimenomaisesti käyttävät uusinta, patentoitua teknologiaa. Toiseksi, nämä vaikutukset ilmenisivät todennäköisesti vasta pitkähkön ajan, jopa useiden vuosien kuluttua järjestelmän voimaantulosta.

Vaikutukset Patentti- ja rekisterihallituksen asemaan

Eurooppalainen patenttijärjestelmäuudistus vaikuttaa myös Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) asemaan, sillä vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin käyttöönotto vähentänee perinteisten eurooppapatenttien voimaansaattamista Suomessa. Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin vuosimaksut maksetaan Euroopan patenttivarastolle, joka maksaa niistä tietyt jako-osuuden järjestelmässä mukana oleville kansallisille virastoille. Jako-osuuksista ei ole vielä tehty päätöstä, mutta on selvää, että PRH:n tulot pienentyvät. Tämä kehitys on riippumaton Suomen ratifiointitarkkaisuista.

PRH:n palvelut ovat tärkeitä erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille, mutta PRH:lla on tärkeä rooli myös suomalaisen patenttiosaamisen näkökulmasta. Olisi lisäksi suomalaisten yritysten kannalta huolestuttavaa, jos PRH ei voisi toimia enää kansainvälisen patenttiyhteistyösopimuksen (PCT) mukaisena tutkimusvirastona. Ei olisi myöskään suotavaa, että kansallisen patentin hinta kasvaisi vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin yleistymisen myötä. Suomen Yrittäjät pitääkin tärkeänä, että PRH:n rahoitus ja siten myös sen nykyisenkaltaiset toimintaedellytykset turvataan ja rahoitus järjestetään valtion talousarviosta.

Kysymys yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen ratifioinnista

Nyt tehtävä päätös UPC-sopimuksen ratifioinnista tehdään ilman tosiasiallista tietoa patenttijärjestelmäuudistuksen vaikutuksista. Edellä on käsitelty tiedossa olevia mahdollisia etuja ja haittoja. On esitetty, että Suomi voisi myös jäädä tarkkailuasemiin, eikä ratifioisi UPC-sopimusta 13 ensimmäisen sopimusjäsenvaltion joukossa. Tässä tilanteessa ratifiointia voitaisiin arvioida joidenkin vuosien kuluttua uudelleen. On kuitenkin huomattava, että edellä käsitellyn ”patenttitulvan” osalta mahdolliset negatiiviset vaikutukset vain lykkääntyisivät, jos Suomi kuitenkin päättäisi ratifioida sopimuksen myöhemmin. Jos sopimus ratifioitaisiin myöhemmin, muiden maiden kokemuksia voitaisiin toisaalta hyödyntää ratifiointipäätöstä sittemmin tehtäessä.

On kuitenkin huomattava, että jos Suomi ei ratifioi nyt, UPC-sopimuksen ratifiointia ei olisi järkevää ottaa uudelleen käsiteltäväksi kuin vasta usean vuoden kuluttua, jolloin järjestelmään kuuluvista maista voitaisiin saada tietoa ratifiointin vaikutuksista. Tässä vaihtoehdossa on se huono puoli, että tällöin myöskään yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallista osastoa ei perustettaisi Suomeen, eikä Suomi pääsisi osallistumaan Yhdistetyn patenttituomioistuimen toiminnan valmisteluun ennen sopimuksen voimaantuloa. Suomen vaikutusmahdollisuudet eurooppalaisen patenttijärjestelmän kehityksessä jäisivät muutoinkin heikommiksi. Suomen ratifioimatta jättäminen tarkoittaisi todennäköisesti myös sitä, että suomalainen IPR-osaaminen voisi jäädä jälkeen muista Euroopan maista.

Suomalaiset yritykset voivat käyttää vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia Suomen ratifiointiratkaisusta riippumatta. Samoin yhdistetty patenttituomioistuin toimii forumina myös perinteisiä eurooppapatentteja koskeviin riitoihin siirtymäajan jälkeen. Kansainvälisesti toimivien ja kansainvälistymään pyrkivien suomalaisten yritysten on siten joka tapauksessa huomioitava ja omaksuttava uusi patenttijärjestelmä. Toisaalta mikään ei estä suomalaisia yrityksiä käyttämästä yhtenäispatenttia, vaikkei Suomi ratifioisikaan UPC-sopimusta. Tällöin kotimarkkinayritysten toimintavapaus säilyisi laajempänä.

Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin huolestuttavimmat vaikutukset kohdistuisivat pääosin kotimarkkinoilla toimiviin yrityksiin. On kuitenkin epäselvää, miten todennäköistä niiden realisoituminen on. Suomi on globaalisti ajateltuna pieni markkina-alue, eikä tahattoman loukkauksen todennäköisyys olisi välttämättä kovin suuri. On lisäksi tärkeää, että niillä suomalaisilla yrityksillä, jotka haluavat toimia kansainvälisesti, on siihen parhaat mahdolliset edellytykset. Tätä taustaa vasten olisi tärkeää, että Suomessa voisi olla yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaosto ja jotta Suomi voisi osallistua tehokkaasti patentti uudistuksen jatkovalmisteluun.

Pidämme muutenkin tärkeänä sitä, että suomalaisia yrityksiä kannustetaan toimimaan kansainvälisesti ja kehittämään uudenlaisia tuotteita ja palveluita. Voimassaolevien patenttien lukumäärän kasvu toisaalta pakottaa tähän. Kovenevassa kansainvälisessä kilpailussa yritysten on oltava innovatiivisia, mikä pitkällä aikavälillä on myös yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin keskeisin etu onkin juuri se, että kansainvälinen, laaja suoja on mahdollista saada suhteellisesti pienemmin kustannuksin, mikä helpottaa uusien innovaatioiden kansainvälistä kaupallistamista. Tämän vuoksi UPC-sopimuksen ratifioiminen olisi myös Suomen elinkeinopolitiikan tavoitteiden mukaista.

Kun patenttijärjestelmäuudistuksen vaikutuksia arvioidaan kokonaisuutena, pidämme UPC-sopimuksen ratifioimisesta aiheutuvia hyötyjä siitä mahdollisesti aiheutuvia haittoja merkittävämpinä. Edellä esitetyin perustein Suomen Yrittäjät esittää, että Suomi ratifioi UPC-sopimuksen.

Patentteja koskevien aineellisten säännösten yhdenmukaistaminen on tarpeen

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus sisältää määräyksiä myös patenttioikeuden sisällöstä ja rajoituksista (25-30 artiklat). Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että Suomessa on voimassa patenttijärjestelmä, joka on oikeusvarma, selkeä ja mahdollisimman ennustettava. Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin myötä Suomessa olisi voimassa kahdenlaisia patentteja, ensinnä kansallisia patentteja sekä Suomessa voimaansaatettuja perinteisiä eurooppapatentteja, toiseksi vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja, joita ei erikseen saateta Suomessa voimaan.

Ei olisi tarkoituksenmukaista, että vaikutukseltaan yhtenäisiin eurooppapatentteihin sovellettaisiin erilaisia säännöksiä oikeuksien ja rajoitusten osalta kuin muihin Suomessa voimassa oleviin patentteihin. Työryhmämietinnössä ehdotetaankin patenttilakia muutettavaksi siten, että se vastaisi yhdistetystä patenttisuojasta tehdyn sopimuksen määräyksiä, vaikka tämä tarkoittaa patentin tuottaman suoja-alan kaventumista nykytilaan verrattuna.

Pidämme esitettyä ratkaisua tarkoituksenmukaisena, sillä on patenttijärjestelmän kokonaisuuden kannalta järkevää, että kaikkiin Suomessa voimassa oleviin patentteihin soveltuvat samat aineelliset säännökset patentin tuottamaa yksinoikeutta ja sen rajoituksia koskien. Muutoksesta johtuvaa patentin tuottaman suojan kaventumista voidaan lisäksi pitää verrattain vähäisenä. On myös muiden toimijoiden kuin patentinhaltijoiden kannalta selkeintä, että kaikkien Suomessa voimassa olevien patenttien tuottama suoja on yhdenmukainen.

Suomen Yrittäjät

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja

Albert Mäkelä
lainopillinen asiamies